

[Lizzie Lichtenberg]

Udvalget til Valgs Prøvelse har i et møde i dag behandlet denne sag, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende:

### *Indstilling*

Forstander Filt Jensen godkendes som midlertidigt medlem af Folketinget fra og med den 3. april 1990.

Hermed sluttede forhandlingen.

### *Afstemning*

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 123 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

### **3) Eneste behandling af beslutningsforslag nr. B 66:**

*Indstilling fra Udvalget for Forretningsordenen om Folketingets samtykke i henhold til grundlovens § 57. (Hugo Holm).*

(Fremsat 29/3 90 i betænkning fra Udvalget for Forretningsordenen).

Indstillingen sættes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

### *Afstemning*

Udvalgets indstilling vedtoges enstemmigt med 125 stemmer.

### **Formanden:**

Der vil blive givet meddelelse til justitsministeren om denne vedtagelse.

Den næste sag på dagsordenen var:

### **4) Tredje behandling af lovforslag nr. L 178:**

*Forslag til lov om privatisering af Statsanstalten for Livsforsikring.*

Af finansministeren (Henning Dyremose).  
(Fremsat 30/1 90. Første behandling 6/2 90. Betænkning 21/3 90. Anden behandling 27/3 90. Tillægsbetænkning 28/3 90).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

### *Afstemning*

(*Erling Olsen (S): Hov!*).

### **Formanden:**

Jamen vi har jo sluttet. Vi er i afstemningen. De, der ikke har stemt, bedes foretage afstemning.

Der er mulighed for at udtale sig under næste sag på dagsordenen.

Lovforslaget

vedtoges med 70 stemmer (KF, V, FP, RV, CD og KRF) mod 56 (S og SF).

### **Formanden:**

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

### **5) Tredje behandling af lovforslag nr. L 194:**

*Forslag til lov om ændring af forskellige love. (Privatisering af Statsanstalten for Livsforsikring).*

Af finansministeren (Henning Dyremose).

(Fremsat 22/2 90. Første behandling 6/3 90. Betænkning 21/3 90. Anden behandling 27/3 90. Tillægsbetænkning 28/3 90).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sættes til forhandling.

### **Formanden:**

Jeg skal sige, at man også her kan udtale sig om det foregående lovforslag, hvis man måtte ønske det.

### *Forhandling*

### **Erling Olsen (S):**

Hvis også dette lovforslag vedtages og sendes til stadfæstelse, er det en trist dag for forsikringstagerne i Statsanstalten og for Statsanstalten som institution, og så er det en mørk plet på det samarbejdende folkestyre på en dag, hvor

[Erling Olsen]

vi ellers har anledning til at glæde os over, at syv partier har kunnet blive enige på et væsentligt område.

Det er en sort plet, ikke alene fordi lovforslaget om Statsanstalten efter vores mening er en ekspropriationslov, uden at almentallet kræver det, og uden at der ydes erstatning, men også fordi finansministeren under første behandling, da vi erklærede os villige til at finde andre løsninger på Statsanstaltens overgang til aktieselskabsformen, meget magtfuldkomment erklærede, at han havde sit flertal i orden, og at han ikke ville rette et komma i loven. Og det har finansministeren heller ikke gjort.

Det var også trist, at Finansudvalget nægtede at modtage deputationer, og trist, at man da ikke ville følge vort forslag om at henvise lovforslaget til Erhvervsudvalget, således at de borgere, der ønskede at diskutere lovforslagene, kunne komme til at tale med de folketingsmedlemmer, der behandlede lovforslagene.

All right, alt dette er nu sket. Når disse lovforslag måtte være vedtaget, har vi indsamlet 75 stemmer i en anmodning til statsministeren om at udskyde stadfæstelsen til efter nyvalg til Folketinget og til, at forslagene på ny måtte være vedtaget af det derefter sammentrædende Folketing.

Se, vi ved godt, at man i regeringen er uenig med os i spørgsmålet om ekspropriation, men vi vil alligevel opfordre regeringen til at benytte denne lejlighed til at udskyde lovforslagene, sådan at der kan åbnes egentlige forhandlinger om Statsanstaltens overgang til aktieselskabsformen. Vi er meget fleksible på dette punkt, blot det kan ske på en sådan måde, at man ikke krænker de forsikredes berettigede bonusforventninger.

**Statsministeren (Poul Schlüter):**

Jeg vil modstå fristelsen – eller udfordringen – til at tale om pletter, som hr. Erling Olsen gjorde; hverken sorte, grå eller røde. Derimod vil jeg tale om den forfatningsret, sagen omfatter. Og det vil jeg gerne gøre allerede nu, som jeg er bedt om, også af den grund, at jeg mener, vi skylder Statsanstalten arbejdsro.

Der har jo såvel under førstebehandlingen af forslaget som nu i dag under tredjebehandlingen været rejst spørgsmål om, hvorvidt regeringen vil indstille det vedtagne lovforslag til stadfæstelse, uanset at en tredjedel af Folketingets

medlemmer under henvisning til grundlovens § 73, stk. 2, måtte kræve stadfæstelsen udskudt.

Jeg vil gerne, for at der ikke skal herske nogen form for usikkerhed om regeringens holdning til dette spørgsmål, sige i dag, at dette lovforslag efter regeringens opfattelse ikke kan anses for omfattet af reglerne i grundlovens § 73, stk. 2, om behandlingen af ekspropriationslove.

Jeg tror, vi alle ved, at til grund for lovforslaget ligger der en betænkning om privatisering af Statsanstalten for Livsforsikring, og heri er der redegjort grundigt for spørgsmålet om ekspropriation. Det fremgår klart, at hverken Statsanstalten for Livsforsikrings status som et særligt forvaltningssubjekt eller forsikringstageres rettigheder er til hinder for, at Statsanstalten privatiseres. Derfor mener jeg, at det er ganske klart, at der ikke er tale om ekspropriation.

Vi har så sent som i efteråret 1988 i sagen om sparekassernes omdannelse til aktieselskaber stået i en situation, som kan minde om den i dag med hensyn til spørgsmålet om betydningen af, at der indsamles underskrifter for at få stadfæstelsen udsat.

Det var dengang regeringens opfattelse, at vi ikke kunne acceptere, at velmotiveret lovgivning stoppes. Det er også regeringens opfattelse med hensyn til det foreliggende lovforslag.

Det er, som finansministeren også flere gange tidligere har givet udtryk for, meget vigtigt for Statsanstaltens fremtidige muligheder for at drive virksomhed, at privatiseringen gennemføres nu.

Jeg agter derfor uanset en eventuel indsamling af underskrifter at indstille lovforslaget til stadfæstelse hos dronningen.

(Kort bemærkning).

**Ole Espersen (S):**

Vi kender jo alle sammen – eller har i hvert fald alle sammen haft mulighed for at læse – betænkningen vedrørende Statsanstalten, og den refererer statsministeren naturligvis fuldstændig korrekt. Men nu er der jo en hel del, som man ikke nåede at få med i denne betænkning, bl.a. de kontraktvilkår, der gælder for samtlige 400.000 forsikringstagere. Det er et moment, der ikke var med i betænkningen.

I disse kontraktvilkår står der i punkt 18 på side 11 med kursiv følgende: »I Statsanstalten for Livsforsikring anvendes hele overskuddet,

[Ole Espersen]

efter at de lovmæssige henlæggelser har fundet sted, til gavn for kunderne i form af bonus.« Dette moment var ikke med i betænkningen, og nu vil jeg gerne spørge statsministeren om to ting.

For det første: Er statsministeren enig med mig i, at dette vilkår, denne kontraktudel, som alle er indgået på og har sat deres lid til, ikke er blevet undersøgt af det udvalg, der har arbejdet med sagen?

Det næste spørgsmål er følgende: Mener statsministeren, at dette kontraktvilkår om, at hele overskuddet anvendes til gavn for kunderne i form af bonus, fortsat gælder? For gør det ikke det, må der jo være tale om en ekspropriation af privates rettigheder.

**Statsministeren (Poul Schlüter):**

Må jeg sige til hr. Ole Espersen, at jeg ikke er i tvivl om, at udvalget har været bekendt med Statsanstaltens forretningsvilkår. Statsanstalten besvarer selv i sin folder med titlen »Bonus, hvad er det?« det spørgsmål, man selv rejser, således: »Intet livsforsikringselskab kan derfor garantere størrelsen af bonusen.«

Men jeg vil i øvrigt henvise til professor Poul Andersen, som tidligere er blevet citeret, når sagen har været drøftet. Han siger, at grundlovens § 73 ikke er til hinder for, at en lov ophæver Statsanstalten, når blot opfyldelsen af bestående krav mod anstalten sikres. Deraf mener jeg at man med sikkerhed kan udlede det standpunkt, at kunderne altså ikke efter grundloven har krav på, at Statsanstalten ikke nedlægges.

(Kort bemærkning).

**Ole Espersen (S):**

Vi kan stadig tilslutte os Poul Andersen – også det citat, som statsministeren læste op her. Vi er enige i det, Poul Andersen sagde om denne side af sagen. Vi er også enige, når Poul Andersen i sin statsforfatningsret skriver følgende: »Ekspropriation i sig selv er et beklageligt indgreb i borgernes rettigheder, og derfor bør det kun finde sted, når indgrebet virkelig er påkrævet, ikke blot til en vis grad ønskeligt.« Det er vi også enige i.

Men det, Poul Andersen sagde, var jo præcis det, som jeg argumenterede for, nemlig at man kan ekspropriere næsten hvad som helst, hvis almenvellet tilsiger det, og hvis man respekterer, at der skal betales erstatning. Og hvornår

skal der det? Det skal der, når man har en gyldig kontrakt. Præcis som Poul Andersen skriver.

Derfor må jeg igen spørge om, hvorvidt dette punkt 18 på side 11 om, at hele overskuddet anvendes til gavn for kunderne i form af bonus, fortsat gælder, og hvis det ikke gælder, om det så ikke er et indgreb i indgåede og gyldige kontraktlige rettigheder.

**Statsministeren (Poul Schlüter):**

Også i det just citerede er jeg ganske enig med professor Poul Andersen. Jeg tror, vi alle har det synspunkt, at ekspropriation er en usædvanlig fremgangsmåde eller en beklagelig fremgangsmåde, som kun skal anvendes i absolut nødvendige situationer.

Men humlen i sagen om det lovforslag, som om et øjeblik kommer til afstemning, er jo netop, at der ikke er tale om ekspropriation overhovedet. Grundlovens § 73 er efter min bestemte opfattelse og på baggrund af den juridiske ekspertise, jeg har haft til rådighed, ikke til hinder for, at lovgivningsmagten ved lov ændrer Statsanstaltens organisation og retlige stilling, og heller ikke til hinder for, at man overfører formuen til statskassen, hvis det sker. Og det sker jo netop med fuld respekt af kundernes retskrav mod selskabet. Det sidste er det aldeles afgørende.

(Kort bemærkning).

**Ole Espersen (S):**

Nu skal jeg love statsministeren, at vi holder os til denne grundlovsbestemmelse i denne udveksling. Så kan vi tage den næste, når vi kommer til finansministeren.

Det, som statsministeren siger, er naturligvis en påstand. Det er, således som det gælder meget af det arbejde, der er lavet forud for dette lovforslag og forud for den forventede vedtagelse, ikke en analyse. Og når der nu klart står i kontraktvilkårene – det, man har baseret sig på, når man er indgået i aftalen – at hele overskuddet efter henlæggelserne og efter driftsudgifterne går til forsikringstagerne, hvordan kan det så forenes med, at der i § 20 i lovforslaget står, at efter at henlæggelserne har fundet sted, udbetales udbyttet til aktionærerne? Til aktionærerne! Det er da noget helt andet. Så derfor er det, hr. statsminister, et klart indgreb i de kontraktlige rettigheder. Og det er desværre – af grunde,

[Ole Espersen]

som jeg ikke skal komme ind på – ikke behandlet i den betænkning, statsministeren henviste til.

Derfor er det, at vi ser alvorligt på denne sag, og det er ikke et spørgsmål om juristeri – som nogle har lyst til at sige en gang imellem – når man mener, at grundloven skal overholdes. Det er faktisk et spørgsmål om, hvorvidt man fra regeringens side har vilje til at overholde grundloven. Og det synes vi ikke man har.

Mit spørgsmål er stadig helt ubesvaret.

**Rahbæk Møller (SF):**

Jeg skal meddele, at vi vil stemme imod lovforslaget, og at vi har deltaget i den underskriftindsamling, som hr. Erling Olsen har underrettet Folketinget om.

Så skal jeg endnu en gang undre mig over den arrogance fra flertallets side, som vi har været vidne til i denne sag – fra finansministerens bemærkning om, at han ikke vil rette et komma, over selve Folketingets behandling, hvor man insisterede på at gennemføre det i et udvalg, hvor folk ikke kunne komme i deputationer, og til nu statsministerens tale.

Statsministeren hævdede, at man ikke tog penge fra kunderne, på trods af at han ved, at kunderne har tegnet kontrakter under den forudsætning, at Statsanstaltens samlede indtjeningsevne alene gik til at forbedre pensionerne. Derfor står det hen i tågen, idet det er kundernes penge. Hvad er det så for penge, statsministeren agter at tage?

Statsministeren nævnte også, at Statsanstalten burde have arbejdsro. Det er jeg meget enig med statsministeren i, men jeg må samtidig konstatere, at regeringen har gjort, hvad den kunne for at opnå det modsatte resultat, nemlig manglende arbejdsro.

Det, vi nu ved, er, at statsministeren vil nægte at rette sig efter de 75 underskrifter, og dermed ved vi også, at der øjeblikkelig vil komme en retssag, hvilket vil blive en meget uheldig situation for Statsanstalten. Men det er altså den situation, som regeringen har ønsket at bringe sit eget selskab i.

**Statsministeren (Poul Schlüter):**

Uden at nære ønske om at forlænge debatten unødigt føler jeg trang til at slå fast, at privatiseringen ikke er til skade for forsikringstagerne. Den krænker heller ikke deres rettigheder.

Jeg er enig med Statsanstaltens ledelse, når den bl.a. i Statsanstaltens blad, Liv og Pension, nr. 1 i år, klart har sagt, at privatiseringen ikke alene sikrer kundernes rettigheder, men også er en fordel for dem.

For regeringen har det været afgørende, at forsikringstagerne berettigede bonusforventninger sikres. Det betyder på den ene side, at Statsanstaltens formue bevares intakt, at der lægges en række bindinger på den kommende majoritetsaktionærs handlefrihed, og at statsgarantien bevares.

Det betyder på den anden side også, at vi ikke kan acceptere synspunktet om, at forsikringstagerne skulle have haft en berettiget forventning om at få deres bonus forøget ved salg af Statsanstaltens goodwill.

(Kort bemærkning).

**Rahbæk Møller (SF):**

Kunderne har haft en berettiget forventning om, at Statsanstaltens samlede indtjeningsmuligheder, uanset om de lå i den opsamlede kapital eller de lå i goodwillen, alene ville komme kunderne til gode. Det har de haft, fordi det står i det udleverede salgsmateriale.

Hvad angår ledelsen, har den været i en vanskelig situation, men den skal lede anstalten, og den er efterhånden kommet i den samme situation som pigen, der må erkende, at hun ikke kan undgå voldtægt, og så forsøger hun at gøre voldtægten så kort som muligt.

(Kort bemærkning).

**Erling Olsen (S):**

Vi skal ikke gentage hele argumentationen fra de foregående behandlinger, men jeg synes alligevel, det er væsentligt at præcisere, at Statsanstaltens goodwill også bidrager til Statsanstaltens nuværende indtjening, og i og med, at regeringen sælger Statsanstaltens goodwill og giver køberne adgang til en del af Statsanstaltens overskud, får køberne adgang til en del af det overskud, som i dag er lovet i forsikringsbetingelserne til kunderne. Det er det, der er problemet.

**Arne Melchior (CD):**

Når vor lærde kollega hr. Erling Olsen tager ordet, lytter vi i CD altid opmærksomt. Ikke desto mindre synes jeg, at der undtagelsesvis var om ikke sorte pletter så et par skønhedspletter.

[Arne Melchior]

Jeg vil gerne have slået fast over for hr. Erling Olsens beklagelse af, at Finansudvalget ikke modtog delegationer, at det er blevet tilsikret – sådan har vi oplevet det, og sådan mener jeg det er – at alle, der har villet komme til orde over for Folketinget, har kunnet komme det, og at såvel den offentlige debat som debatten over for de behandlende udvalg har været så fri og åben, som den skal være.

Jeg vil også gerne sige til hr. Rahbæk Møller – han talte om arrogance hos flertallet og sagde, at man ikke havde villet rette kommaer; men der er jo ikke tale om kommaretning her –: Det ville jo ikke have hjulpet det formål, som hr. Rahbæk Møller forfølger, og forfølger med udmærket ret. Det er et enten-eller.

Enten er dette her grundlovsmedholdeligt, og så er der ikke noget med kommaretning, eller også er det det ikke, og så er vi altså – vi, flertallet – ved at indskibe os i en fejltagelse.

Jeg skal gerne indrømme – med henvisning til, hvad CD har sagt ved en tidligere behandling – at vores gruppe har fundet denne sag meget vanskelig, meget svær. Vi har været i tvivl om, hvorvidt der er noget at sælge, og hvor det er noget i givet fald kommer fra. Det er nu ca. 3.500 år siden, at mannaen faldt ned fra himlen. Og siden da har nok Storm P.s motto været gældende: at intet kommer af intet undtagen lommeuld. Og derfor må man spørge sig om dette: Hvor kommer de værdier fra, som nu skal klinke i så mange milliarder som muligt i statens kasse? Vi synes virkelig, det er svært.

Det har også været en besværliggørende ting, da det kom frem i debatten, at det berømte bilag 4 til betænkningen om privatisering af Statsanstalten for Livsforsikring – det mærkværdigt udaterede bilag fra Statsanstalten – er en redigering af en tidligere skrivelse og derfor måske ikke rigtig er udtryk for, hvad det var, Statsanstalten egentlig ville have sagt.

Men over for al denne tvivl mener vi at måtte gøre sådan, som statsministeren her gav udtryk for, da han talte om den ekspertise, han har haft til rådighed. Vi har så at sige lænet os op ad statens juridiske ekspertise, dvs. Justitsministeriets jurister og kammeradvokaten.

Vi er ikke nogen domstol. Vi er ikke i stand til at trække den eksakte linje mellem ekspropriation og ikkeekspropriation, og derfor har vi måttet lægge til grund, hvad vi under forhandlingerne fra regeringens side har fået oplyst

som det, der skulle være den rette fortolkning af juraen.

På denne baggrund kan vi stemme for dette lovforslag, også for at give udtryk for, at vi naturligvis gerne bistår regeringen med at få fyldt hullet i statskassen. Jeg skal dog erindre om, at jeg ved førstebehandling sagde – og det vil jeg så gentage her – at vi har vore tvivl om, hvorvidt denne lovgivning nogen sinde var kommet på bordet, hvis der ikke netop havde været mangel på moneter i statskassen. Det er vi i tvivl om.

Vi stemmer for lovforslaget uden at føle, at vi gør os skyldige i en fejl. Jeg tror ikke, der er tale om en sort dag eller en sort plet. Men jeg vil gerne medgive, at der er tale om en spændende dag, og at ikke mindst det, der følger efter, nok vil være spændende, endda formodentlig få en fodnote i danmarkshistorien og en meget større note i de juridiske bøger.

Det siger sig selv, at respekten for lovlighed og for domstolenes afgørelse under alle omstændigheder må tælle mere end nok så mange penge i statskassen. I forhåbningen om, at flertallets opfattelse af lovgivningens rette forståelse skal vise sig at være holdbar ved en eventuel domstolsbehandling, stemmer vi altså for lovforslaget her ved tredje behandling.

(Kort bemærkning).

**Ole Espersen (S):**

Jeg synes, man normalt har god grund til at have respekt for statens jurister, og det har hr. Arne Melchior også, men problemet er jo, at statens jurister ikke har haft lejlighed til at udtale sig om den meget vigtige sætning, som jeg refererede før i forbindelse med diskussionen med statsministeren. Hr. Arne Melchior kender godt den sætning, for den står i betænkningen. Derfor vil jeg spørge hr. Arne Melchior:

Der er jo indgået et finanslovforlig. Det har man selvfølgelig lov til, men man skal ikke indgå i forlig, hvis opfyldelse indebærer brud på grundloven. Det tror jeg hr. Arne Melchior er enig med mig i. Jeg vil gerne spørge, om den sætning, der lyder »... at hele overskuddet, efter at de lovmæssige henlæggelser har fundet sted, skal anvendes til gavn for kunderne i form af bonus...«, stadig væk gælder efter CD's opfattelse.

(Kort bemærkning).

**Arne Melchior (CD):**

Jeg skal sige til hr. Ole Espersen, at når CD stemmer for lovforslaget, er det ikke for at opfylde finanslovforliget af 1988 gældende for finanslov 1989, idet det kan påvises, at CD har gjort sin skyldighed i de privatiseringsaftaler og den ramme, der dengang var tale om. Det er altså ikke baggrunden.

Det er klart, at den sætning, hr. Ole Espersen citerede, fortsat må gælde. Det er jeg ikke i tvivl om. Jeg gav udtryk for, at vi har været i tvivl om, hvorvidt dette her er noget, staten kan sælge, fordi der jo er tale om statsgaranti, der er tale om en goodwill, og jeg kan ikke afgøre, hvorvidt bortsalg af den har noget med ekspropriation at gøre. Jeg synes ikke, at hr. Ole Espersens fornyede spørgsmål egentlig føjer noget nyt til.

Vi stoler på statens jurister. Det mener jeg godt at man i almindelighed kan gøre. Vi kunne citere mange sætninger fra betænkningen, hvori statens jurister godkender den fremgangsmåde, der her er valgt. Tvivlen er ikke bortvejret, men vi føler, at det er ærlig gerning, når vi stemmer for loven.

(Kort bemærkning).

**Ole Espersen (S):**

Jeg synes, det er overordentlig væsentligt at få kendskab til, at et af de partier, der udgør flertallet for lovforslaget, altså nu siger her i Folketinget, at bestemmelsen om, at hele overskuddet efter henlæggelser skal anvendes til gavn for kunderne, er klart i strid med § 20 i forslaget, hvori der står, at overskuddet skal anvendes til de nye aktionærer. Men vi har fået CD's klare og ærlige melding, og det siger jeg tak for.

Og så vil jeg spørge, om finansministeren er enig i den opfattelse, som CD's ordfører her har gjort gældende: at denne bestemmelse, dette kontraktvilkår, stadig væk gælder. Det synes jeg er meget, meget væsentligt at få finansministerens svar på.

**Kofod-Svendsen (KRF):**

Kristeligt Folkeparti mener, at det at give Statsanstalten øgede frihedsrettigheder er en rigtig disposition. Vi mener, at det, der sker med vedtagelsen af lovforslaget, vil være til

gavn for virksomheden Statsanstalten, og derfor tror vi også, at det vil være til gavn for forsikringstagerne, at man får mulighed for at påtage sig nye opgaver og får friere dispositionsmuligheder.

Det er klart, når vi skal foretage denne privatisering, at ingen af os – om jeg så må sige – kan begynde på bar bund ved vurderingen. Vi må bygge på dem, der er kyndige, og som kan vejlede os. Vi har lagt megen vægt på de juridiske vurderinger, som både Justitsministeriet og kammeradvokaten har lagt frem. Vi har ikke fundet anledning til ikke at stole på de pågældende vurderinger.

Vi har også lagt vægt på det udaterede bilag 4, som der er henvist til adskillige gange under debatten, og hvori Statsanstaltens ledelse er kommet med en positiv tilkendegivelse om de synspunkter, der er lagt frem i betænkningen.

Ét punkt har været væsentligt for os, nemlig at forsikringstagernes berettigede bonusforventninger virkelig bliver sikret. Det var der nogen tvivl om. Der var også spørgsmålet om ordet »kan« i relation til ordet »skal« på side 62 i betænkningen. Vi stillede spørgsmål om det i Finansudvalget – spørgsmålene 6, 7, 8 og 9.

Vi mener, at der er givet tilfredsstillende svar på de spørgsmål, så usikkerheden om »kan« eller »skal« er bortvejret og der nu virkelig er tale om, at de berettigede bonusforventninger skal indfries. Dermed er forudsætningerne for, at vi kan stemme for dette lovforslag, til stede. Vi tror, det vil blive til gavn for Statsanstalten.

(Kort bemærkning).

**Erling Olsen (S):**

Jeg ventede på at høre finansministerens svar på, om finansministeren er enig med hr. Arne Melchior i, at vilkårene i forsikringsbetingelsernes pkt. 18 om, at alt overskud efter henlæggelserne skal anvendes til gavn for de forsikrede som bonus, fortsat gælder.

(Kort bemærkning).

**Ole Espersen (S):**

Jeg går ud fra som en selvfølge, at finansministeren eller regeringschefen sørger for, at Folketinget bliver bekendt med – efter de helt forskellige fortolkninger, der anlægges af CD og regeringen – hvem der har ret i sin fortolkning.

[Ole Espersen]

Jeg synes ikke, at man kan gå til afstemning, uden at regeringen har kommenteret den sag.

Der er et par andre ting, jeg gerne vil tage op, og som vi også havde oppe under andenbehandlingen. Der er et spørgsmål vedrørende bestemmelsen i grundlovens § 27 om tjenestemænd. Nu bliver det jo sådan, at statstjenestemænd skal gøre tjeneste i et rent privat selskab.

Det er første gang overhovedet, dette kommer til at ske, og det sker uden nogen form for juridisk analyse. Der er ikke et ord om, hvorvidt det virkelig kan lade sig gøre. Vi forsøgte under andenbehandlingen at få lidt klarhed over det; det lykkedes ikke. Nu er der givet et par svar i udvalget, hvori det bl.a. siges, at disse tjenestemænd får en bedre retsstilling, end de har krav på efter grundloven.

Det er jo sådan, at grundloven indeholder en afvejning: Tjenestemændene har en særlig beskyttet stilling; til gengæld har de en pligt til loyalitet over for staten. Det følger imidlertid af et andet svar, der er givet til Finansudvalget, at statstjenestemændene ikke længere skal have denne loyalitet over for staten, men skal have loyaliteten over for det private aktieselskab.

Nu er det jo sådan – jeg vil bede finansministeren korrigerer mig, hvis jeg tager fejl – at disse aktier skal sælges i fuldstændig fri handel; de kan købes af alle, de kan også købes af udlændinge, det er der ikke noget galt i. De kan f.eks. også købes af den franske stat eller af en hvilken som helst stat, der prøver at samle en god formue sammen – og det er sikkert en god formue.

Derfor er mit spørgsmål: Er det virkelig meningen, at danske statstjenestemænd skal deponere deres loyalitet i et selskab, der måske ejes af en fremmed stat? Sådan må man læse svarene. Jeg håber, at finansministeren vil svare på det. Det viser jo med al ønskelig klarhed, hvor svært det bliver, når man først vil bøje grundloven og lovgivningen på denne måde.

(Kort bemærkning).

**Behnke (FP):**

Det er en lidt underlig debat, der foregår i øjeblikket, fordi det, der diskuteres, er det forrige punkt på dagsordenen, nemlig lovforslag nr. L 178 om privatisering af Statsanstalten for Livsforsikring. Det lovforslag er vedtaget af 6 partier for og 2 imod. Vi var et af de partier, der stemte for, og det står vi selvfølgelig ved, når vi

lige har trykket på knappen og stemt for lovforslaget.

Det, der diskuteres under det nuværende punkt, er jo følgelovgivningen, og den støtter vi såmænd også. Vi synes, at privatiseringen af Statsanstalten for Livsforsikring og følgelovgivningen er glimrende lovgivning, og uanset hvilke bemærkninger – det er jo ikke nye bemærkninger – der ellers i dag er kommet fra Socialdemokratiet og SF, fastholder vi selvfølgelig privatiseringen, lige så vel som 5 andre partier gjorde det under det foregående punkt på dagsordenen.

**Finansministeren (Henning Dyremose):**

Må jeg for det første, da jeg har forstået, at hr. Erling Olsen og hr. Rahbæk Møller i en række situationer har taget min udtalelse under førstebehandlingen op og citeret den også uden for dette hus, sige, at jeg er en lille smule bedrøvet over, at det ikke var et fuldstændigt citat.

Mine bemærkninger under afslutningen af førstebehandlingen var en reaktion på hr. Erling Olsens ønske om, såfremt vi ikke kunne indgå i substansændringer om en helt anden struktur, at der skulle gennemføres en hurtig og effektiv lovgivningsproces. Det, jeg svarede, og som er blevet citeret løsrevet fra sin sammenhæng, fremgår af Folketingstidende 1989-90 sp. 5951, og jeg citerer:

»Der er hverken af Socialdemokratiet eller af SF under denne førstebehandling fremført noget som helst, der får mig til at ønske at ændre bare et komma i mit lovforslag . . .«

Jeg sagde senere:

»Det betyder ikke, at hvis udvalgsarbejdet afsløres, at der er detaljer, der skal rettes, så har jeg ikke vilje til at gøre det. Det har vi selvfølgelig altid, og det har vi også aftalt flertallet imellem at vi selvsagt er indstillet på. Men hovedskitsen, som den ligger i lovforslaget, er der ikke anledning til at ændre på. Det er vel et rimelig klart svar.«

Jeg synes, det ville have været godt for den almindelige respekt for folketingsarbejdet, når hr. Erling Olsen citerer en del af svaret, at resten af svaret også blev citeret.

Der var ikke noget i det, S og SF sagde, der gav os anledning til at ændre den overordnede skitse; men det er klart, at vi var indstillet på at forhandle detaljer. Der har jo også undervejs været en række drøftelser mellem de 6 partier,

**[Finansministeren]**

der udgør flertallet, om spørgsmål, som måske kunne have ført til ændringsforslag; nogle har ført til klart præciserende svar på spørgsmål, der er stillet i udvalget, svar, som de pågældende repræsentanter for flertallet har erklæret deres store tilfredshed med. Jeg synes, at jeg skyldte denne bemærkning for så vidt angår de citater, der har verseret i forbindelse med denne debat.

For så vidt angår hr. Ole Espersens ordveksling med hr. Arne Melchior vil jeg endnu en gang, som jeg også gjorde det under anden behandling, henvisse til svaret på spørgsmål 9, der er optrykt i betænkningen, og hvoraf det jo bl.a. fremgår, og jeg citerer:

»Med hensyn til de urealiserede værdier vil de berettigede bonusforventninger blive sikret i de vilkår for salget af majoritetsaktieposten, som skal fastlægges med Finansudvalgets godkendelse, således at den kommende majoritetsaktionær forpligter sig til, at disse midler løbende vil komme de forsikrede til gode, efterhånden som de realiseres.«

Endelig for så vidt angår det af hr. Ole Espersen rejste spørgsmål om tjenestemændenes loyalitet vil jeg gentage, hvad jeg også har sagt i svaret på spørgsmål 11, nemlig at der jo er tale om, at tjenestemændene får flere muligheder, bliver stillet bedre, end det er tilsikret dem i grundloven, og såfremt der skulle være nogle af de 30 tjenestemænd, der ikke ønsker at være loyale over for Statsanstalten, har de mulighed for at vælge at få den grundlovssikrede afsked med pension efter de almindelige regler.

(Kort bemærkning).

**Erling Olsen (S):**

Efter vor mening har Statsanstalten to typer aktiver, som begge bidrager til dens indtjening.

Det ene er dens investeringer. Og her vil jeg gerne medgive hr. Arne Melchior og hr. Kofod-Svendsen, at de gennem arbejdet i udvalget faktisk har bidraget meget til at sikre, at indtjeningen af investeringerne kommer de forsikrede til gode i form af bonus derved, at efterhånden som de skjulte reserver realiseres, indgår de i bonusfonden. Det synes jeg er helt klart. Jeg havde nu heller ikke ventet andet.

Men i indtjeningsgrundlaget ligger altså også den indtjening, man har i kraft af, at man fra Statsanstaltens side har ofret betydelige summer på at skaffe sig en stor kundekreds, at skaf-

fe sig et stort navn, at opbygge en god organisation og at uddanne og efteruddanne sine medarbejdere. Denne indtægt vil ved salget faktisk blive solgt til aktiekøberne, og derfor får de andel i et overskud, som forsikringstagerne efter forsikringsbetingelserne har krav på.

Derfor vil jeg gerne høre, om hr. Behnke deler hr. Arne Melchiors opfattelse af, at man efter denne lovændring stadig væk skal respektere de gamle forsikringsbetingelser om, at hele overskuddet anvendes til gavn for kunderne i form af bonus, til trods for at der i udkastet til vedtægter for livsforsikringsaktieselskabet står, at det skal tilfalde aktionærerne.

(Kort bemærkning).

**Arne Melchior (CD):**

Min anledning til at bede om denne korte bemærkning er, at både hr. Ole Espersen og hr. Erling Olsen har gjort meget ud af spørgsmålet, om de forsikringsbetingelser, som var gældende, da forsikringstagerne skrev kontrakt om deres forsikringer, stadig er gældende.

Jeg har ikke hørt, at det fra regeringens side er gjort gældende, at det ikke skulle være tilfældet. Jeg kan slet ikke forestille mig, at nogen skulle have mulighed for efterfølgende at annullere betingelser, som var gældende, da to kontraherende parter indgik en aftale.

Jeg har ikke fantasi til at forestille mig, at det er en sådan beslaglæggelse, regeringens forslag bygger på. Det kan ikke være tilfældet.

(Kort bemærkning).

**Ole Espersen (S):**

Det synes jeg var en befriende klar og hæderlig tale. Vores håb er så, at finansministeren vil være lige så klar og ikke citere fra betænkningens noget komplicerede bilag, men simpelt hen svare ja til, at de kontraktvilkår, som jeg nu har citeret et par gange, og som går ud på, at hele overskuddet efter de lovmæssige henlægninger anvendes til gavn for kunderne i form af bonus, stadig gælder.

Hr. Arne Melchior går ud fra som en selvfølge, at sådan en kontrakt bryder man ikke; og det kan man faktisk heller ikke. Men jeg synes, vi er nødt til at have finansministerens eller statsministerens svar på det spørgsmål, vi nu har stillet nogle gange: Gælder dette vilkår – således som CD helt klart går ud fra – fortsat, eller gør det ikke?



Hermed sluttede forhandlingen.

*Forhandling*

*Afstemning*

Lovforslaget vedtoges med 65 stemmer (KF, V, FP, RV, CD og KRF) mod 53 (S og SF).

**Formanden:**

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

**6) Tredje behandling af lovforslag nr. L 189:**

*Forslag til lov om ændring af lov om forsvarrets organisation m.v.*

Af forsvarsministeren (Enggaard).

(Fremsat 8/2 90. Første behandling 22/2 90. Betænkning 15/3 90. Anden behandling 22/3 90).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

*Afstemning*

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 119 stemmer.

**Formanden:**

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

**7) Tredje behandling af lovforslag nr. L 54:**

*Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Indførelse af plejevederlag m.v. ved pasning af døende).*

Af socialministeren (Aase Olesen).

(Fremsat 1/11 89. Første behandling 9/11 89. Betænkning 22/3 90. Anden behandling 27/3 90).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

**Glistrup (FP):**

Når jeg stemmer nej til det foreliggende lovforslag, beror det på, at en afvejning efter min mening fører til, at dette forslag er mere umenneskeligt, end det er menneskevenligt. Det, som forslaget jo baseres på, er, at der skal indgås en kontrakt mellem et menneske, der nærmer sig sin død, og en eller anden pårørende til dette menneske, og så bliver denne kontrakt indsendt til kommunen og eventuelt godkendt, eventuelt ikke godkendt, af kommunen.

Den grundlæggende forudsætning for en sådan kontrakt, som denne ordning handler om, er efter lovforslagets tekst ganske klart og tydeligt, at den kontraktspartner, som skal plejes, befinder sig i en situation, hvor lægelig behandling er udsigtsløs og man må se vedkommendes død i øjnene.

Selve det at have en lovgivning, hvor man siger, at mennesker altså kontraktmæssigt skriver under på – eventuelt for notarius publicus – at de befinder sig i en situation, hvor de må se døden i øjnene, er noget særdeles betænkeligt at komme ind på.

Bevares, vi kender alle sammen, at athenienserne, stoikerne osv. trygt og modigt kunne se manden med leen, der nærmede sig dem, i øjnene, men der er mennesker, for hvem selve det at skulle kontrahere ud fra den grundlæggende forudsætning: Nu er du i en situation, hvor alt håb lades ude og du vil dø på et eller andet tidspunkt, er noget, som er særdeles ubehageligt. Det gælder, hvad enten det er ved en lægelig rådgivning på sygehuset, eller det er familiemæssigt, at man siger: Du skal i grunden indgå en sådan aftale. Det er i sig selv meget betænkeligt.

Og ser vi så på den anden kontraktspartner, vil det jo typisk være situationen, at der er 5 børn, og at den mest forkuede datter simpelt hen får at vide af de fire, som elsker at more sig: Nu skal du vise ansvar over for vor stakkels gamle far eller vor stakkels gamle mor, nu skal du gå hen og påtage dig dette plejearbejde. Og så længe døden ikke er helt øjensynligt nær, kan det godt være, at denne forkuede Maria Magdalene i søskendeflokken lader sig overtale til at gøre endnu en indsats for familien ved at indgå på sådan en kontrakt.